

lede af, at man i en eneste Samling havde gennemført ikke mindre end 91 Love, hvoraf adskillige vare meget kostbare, og hvoraf ingen var indgribende. Jeg siger, kan det ikke kaldes Reformdelirium eller Reformidioti, ved jeg ikke, hvad man skal benævne med det Navn.

Som sagt, man glemte ikke Vennerne. Man uddelte med rund Haand Bestillinger og Embeder og Bevillinger, Privilegier, Ordner, Titler og andre Gunstbevisninger. (*Sabroe*: Kollektioner!) Ja, det er noget af det, jeg kalder Bestillinger, Privilegier eller Fordele paa forskellig Vis. Man indførte med andre Ord det, der i disse Dage er blevet kaldt Bensystemet. Det er ret indlysende, at en saadan Finansstyrelse maatte ende med en økonomisk Krise. Det er nemlig ikke alene den direkte Styrelse, som jeg før sagde, vi have lidt under, men ogsaa de indirekte Virkninger. Embedsmændene fik mere i Løn, man fik flere Embedsmænd. Til Dels grundet derpaa blev der ogsaa større Fortjenester for de næringsdrivende. Pengene rullede rigeligt. Befolkningen stillede større og større Fordringer til Livet. Men samtidig med dette begyndte der at melde sig Arbejdsløshed. Landboerne og andre Besiddere af faste Ejendomme laante alt, hvad de kunde laane, paa deres Ejendom. Man laante i Forskudsforeninger, Forbrugsforeninger, Mejerier, Slagterier, i det hele paa alle Maader. Sogne og Amter laante, Staten laante ikke alene direkte, men ogsaa indirekte gennem Hypotekbanken — det, man laaner der, er jo nemlig kun en tildækket Form for Statslaan. Det er klart, at Pengene til denne Letsindighed maatte slippe op, og det er det, der er sket nu.

Vi staa nu med en tom Statskasse, og med en i høj Grad — ja, man har vel neppe Lov til at sige det — fattig Befolkning. Den, der har syslet lidt med Historien, særlig med den økonomiske Side deraf, vil finde, at der er en vis Lighed mellem os i denne Tid og Frankrig under den bekendte Minister Colbert under Ludvig den Fjortende. Denne Mand var i sin Tid endnu mere populær i Frankrig, end det ærede Medlem fra Ringkøbing (J. C. Christensen) har været det her. Han skabte en Blomstring i Frankrig, som var endnu langt større — ogsaa langt mere kunstig — end den, som det ærede Medlem var med til at skabe her. Men det varede kun kort; i Løbet af faa Aar var Frankrig kommet ind i en bundløs Gæld, en bundløs Fattigdom,

som man ikke kom sig af i hele Colberts Levetid. Og da Manden døde — den Mand, som havde været saa populær, som faa Mennesker have været det i Historien —, saa stenede, fortæller Historien, den fattige Befolkning hans Kiste. Det er ikke lykkedes det ærede Medlem at komme saa vidt her; vi maa jo i det hele finde os i smaa Forhold. Selv paa Forbryderomraadet ere vi blevne distancerede af Rusland, og der havde jeg endda ventet, at vi saadan omtrent vare blevne Nr. 1. Ogsaa i den Henseende er der selvfølgelig mindre Forhold her. Det ærede Medlem fra Ringkøbing er ikke kommet saa vidt som Colbert, og den Dom, som Befolkningen vil give ham, vil selvfølgelig heller ikke blive saa streng som den, man i sin Tid gav Colbert. Men, som jeg før sagde, jeg tror, at vi paa en Maade staa i Gæld til Alberti, fordi han gik hen og meldte sig som Forbryder paa Domhuset. Thi hvis han ikke havde gjort det, tror jeg, det ærede Medlem vilde have faaet Lov til endnu i lang Tid at eksperimentere med vore Finanser, og da tror jeg, han vilde have bragt os ind i en endnu meget større økonomisk Misère og endnu meget større Fattigdom, end det hidtil er lykkedes.

Den moralske Side af Reformpartiets Virksomhed har jeg delvis været inde paa under min Omtale af den økonomiske. Det er jo klart, at det saakaldte „Bensystem“ maatte skabe Demoralisation i Befolkningen. Man har derude lagt Mærke til, at medens man tidligere stemte og handlede efter en ærlig politisk Overbevisning, kunde det nu betale sig at støtte Magthaverne. I vide Kredse af Befolkningen blev det at stemme og indtage et Standpunkt fra at være en Overbevisningssag til noget af en Forretningssag. Det ærede Medlem og det ærede Parti ville maaske komme til at mærke denne Demoralisation mere, end de synes om. Det er meget muligt, at de, naar de en Gang i en nær Fremtid komme til Valg, ville opdage, at Frafaldet i Stemmer er saa overvældende, at de aldeles ikke ville kunne forstaa, at det hidrører altsammen fra politisk Omvendelse, og maaske de da kunne komme til at tænke: Mon det ikke ogsaa hidrører fra, at en Del af vore tidligere Venner har opdaget, at nu ere vi ikke længere Magthavere, og at det derfor ikke er nogen Forretning at støtte os? Det er muligt, de ville komme til at gøre denne Erfaring.

Demoralisationen har imidlertid haft sit Hovedsæde her i Rigsdagen og i Rege-